

БЕЛАРУСКІ УНІВЕРСІТЭТ

ВЫДАЕЦЦА
3 1935 г.

ОРГАН ПАРТНОМА, РЭКТАРАТА, МЯСЦНОМА, КАМІТЭТА КАМСАМОЛА І ПРАФНОМА
БЕЛАРУСКАГА ОРДЭНА ПРАЦОУНАГА ЧЫРВОНАГА СЦЯГА
ДЗЯРЖАУНАГА УНІВЕРСІТЭТА ІМЯ У. І. ЛЕНІНА

№ 29 [1179] ● 3 лістапада

1977 г.

Цана 2 кап.

В. БЕРШАДСКИЙ

**Всем! Всем!
Всем!**

Залп «Авроры» грохочет
не день, не два —
салютует
шестидесятилетию.
Слышишь,
Ленина
в Смольном
звучат слова —
и от моря до моря
несется эхо.
Ключ морзянки
на крейсере вновь морзит:
— Всем! — Всем! — Всем! —
повторяет радиограмма.
Грозный ветер Истории
так сквозит,
что врывается утром
в окно Вьетнама.
— Всем! — Всем! — Всем! —
бронешаша октябрьский гул...
Откликается мир
с телетайпной ленты.
Лондон. Санто-Доминго.
Каир. Сеул.
Сотрясаются страны
и континенты.
Закаляется
в подвигах века
революция пламенем пишет
Широко
открывая за далью даль,
следопыты Земли
продолжают поиск.
Серебрятся берёзы родной
пламенеет над крейсером
флаг рассвета.
Продолжает вращаться
устремленная в будущее
планета.

ВСТРЕЧАЯ СЛАВНЫЙ ПРАЗДНИК

Среди трудовых коллективов республики — победителей Всесоюзного соревнования по итогам первого года X пятилетки был, как известно, и коллектив Белорусского ордена Трудового Красного Знамени Государственного университета имени В. И. Ленина. Недавно президиум ЦК профсоюза работников просвещения, высшей школы и научных учреждений изучил, обобщил опыт работы нашего коллектива по развитию социалистического соревнования, улучшению подготовки и идейно-политического воспитания специалистов, расширению научных исследований и повышению эффективности труда научно-педагогических работников, за успешное выполнение X пятилетки и достойную встречу 60-летия Великой Октябрьской социалистической революции, одобрил этот опыт и рекомендовал его республиканским комитетам профсоюза и вузам страны. Сегодня мы публикуем статью ректора университета, члена-корреспондента АН БССР В. М. СИКОРСКОГО, в которой рассказывается, как коллектив старейшего вуза республики встречает славный юбилей Октября.

Награждение Белгосуниверситета имени В. И. Ленина переходящим Красным знаменем ЦК КПСС, Совета Министров СССР, ВЦСПС и ЦК ВЛКСМ по итогам 1976 года — первого года десятой пятилетки весь наш коллектив воспринял не только как весьма радостную, окрыляющую весть, но и как событие, весьма ко многому нас обязывающее. Поэтому, вступая во второй год пятилетки — год юбилея Великого Октября, ректорат, партийный комитет направили свои усилия на дальнейшее развертывание социалистического соревнования с тем, чтобы мобилизовать весь коллектив профессоров, преподавателей, сотрудников, аспирантов и студентов на совершенствование качества подготовки и воспи-

тания молодых специалистов, развитие и повышение эффективности научных исследований. Активными нашими помощниками в решении этих задач являются партийные, профсоюзные и комсомольские организации.

Социалистическое соревнование в вузах — дело сравнительно новое и, прямо говоря, довольно сложное. Достаточно сказать, что до настоящего времени отсутствуют общесоюзные рекомендации по вопросам методики подведения его итогов между отдельными кафедрами, факультетами, другими подразделениями в масштабе вуза с учетом всех сторон работы: учебной, научно-методической, идейно-воспитательной, научно-исследовательской. Применяемая ме-

тодика подведения итогов научно-исследовательской работы, позаимствованная у научных учреждений, не совсем приемлема для вуза, где главная задача — подготовка высококвалифицированных специалистов.

Учитывая все это, ректорат, партком, местный комитет профсоюза в последние годы много внимания уделили выработке критериев, позволяющих объективно сравнивать результаты деятельности различных подразделений. После широкого обсуждения на кафедрах, факультетах, в научных и других подразделениях партком утвердил условия социалистического соревнования в университете и методику подведения его результатов. С учетом опыта этот документ ежегодно корректируется. Он позволил нам сделать принимаемые подразделениями университета социалистические обязательства более конкретными, результаты его — сравнимыми, придать соревнованию составительность, дух здорового соперничества.

Социалистические обязательства в честь юбилея Октября были всесторонне обсуждены и приняты каждой кафедрой и лабораторией, каждым факультетом и отделом. Многие преподаватели, научные сотрудники взяли индивидуальные социалистические

обязательства. На собрании партийно-профсоюзного актива были приняты повышенные социалистические обязательства университета, включающие важнейшие задачи учебно-методической, научно-исследовательской и политико-воспитательной работы. Ими предусмотрено также проведение ряда общеуниверситетских конкурсов: на лучшую студенческую академическую группу, на лучшее общежитие, на лучшую организацию художественной самодеятельности, лучшую постановку охраны труда и т. д. Заключен договор о социалистическом соревновании с Вильнюсским государственным университетом имени Капсукаса.

Принятие конкретных повышенных обязательств — важный, но лишь первый шаг в организации соревнования. Главное — это мобилизация коллектива на их выполнение, на успешное решение стоящих перед ним задач. Хорошо понимая это, ректорат, партийный комитет всю свою работу строят так, чтобы держать под повседневным контролем ход выполнения обязательств. Эти вопросы систематически обсуждаются на заседаниях ректората, советов университета и факультетов, на парткоме и партсобраниях факультетов и подразделений.

Большую полезную работу по контролю за выполнением принятых социалистических обязательств, подведению предварительных и окончательных результатов соревнования проводят местком, профсоюзные организации и профгруппы. Все эти организационные мероприятия позволили коллективу Белгосуниверситета уже к юбилею Великого Октября в основном выполнить обязательства, принятые на второй год десятой пятилетки, добиться дальнейшего совершенствования учебно-воспитательного процесса, развития и повышения эффективности научных исследований, улучшения качества подготовки высококвалифицированных специалистов.

Говоря о важнейших результатах нашей работы, прежде всего следует отметить, что БГУ в юбилейном году выполнил план подготовки молодых специалистов. В 1977 г. республика получила около 3 тысяч наших выпускников по 17 специальностям и 61 специализации. Среди них около 2 тысяч человек, завершивших обучение по дневной форме. Улучшились качественные показатели учебы: почти на два процента возросло число выпускников, получивших дипломы с отличием, 90 процентов защитили дипломные работы на «отлично» и «хорошо». Увеличилось количество студентов, занимающихся на «хорошо» и «отлично», уменьшилось число троечников.

[Окончание на 2—3-й стр.]

КРЫЛЫ МАЦНЕЛІ Ў ПАЛЁЦЕ

Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт ужо 53 гады носіць ганаровае імя У. І. Леніна, якое было прысвоена ў 1924 годзе.

У той дзень, 22 студзеня 1924 года, у актавай зале ўніверсітэта ішло пасяджэнне савета навуковай творчасці, прысвечанае 9 студзеня 1905 года. Старшыняўстваў рэктар ўніверсітэта В. І. Пічэта. Раптам прынеслі страшную вестку: 21 студзеня ў 6 гадзін 50 мінут не стала дарагога ўсім У. І. Леніна. Адразу ж пачалі праходзіць мітынгі і сходкі. На іх з хваляваннем выступалі выкладчыкі і студэнты, які гаварылі аб ролі Леніна як вялікага вучонага, мысліцеля, правадыра. Потым аднадушна было выказана жаданне аб прысваенні нашаму ўніверсітэту імя У. І. Леніна. А праз некаторы час, 12—18 ліпеня 1924 года, на VII Усеаюза-

ным з'ездзе РКСМ Расійска камсамол перайменавалі ў Ленінскі. Гэта выклікала вялікі духоўны ўздзім сярод моладзі, сотні юнакоў і дзяўчат падавалі заявы аб прыняцці іх у рады Ленінскага камсамола. У БДУ ўжо да 10-годдзя ВЛКСМ кожны чацвёрты студэнт быў камсамольцам.

Але цяжка прыходзілася ў першыя гады існавання ўніверсітэта. Не хапала самага неабходнага. ЦК КП(б) утварыў бюро камуністычнага студэнцтва. У газеце «Чырвоная змена» выпускалася спецыяльная старонка «Чырвоны студэнт», дзе пісалася: «Дарогу новаму студэнту — яны прыйшлі ў ВНУ не для спаткання, не для кар'еры, а для ведаў. Калі б гэтым студэнтам даць абед і ложка ў інтэрнаце, яны б загрызлі ва ўніверсітэцкай бібліятэцы кнігі да дзірачкі». Вялікую культурна-ас-

ветніцкую работу вяло наша студэнцтва. Ленінская думка аб дапамозе вёсцы ў культурным развіцці знайшла сваё ўвасабленне ў стварэнні ва ўніверсітэце «Таварыства шэфства над вёскай». І тут ініцыятарамі былі камсамольцы. Вельмі вобразна сказаў аб студэнцкай моладзі 20-х гадоў А. В. Луначарскі: «Ніколі, мабыць, старыя сцены ўніверсітэтаў і інстытутаў не бачылі моладзі настолькі беднай і настолькі багатай духам, настолькі пранікнутай энтузіязцам вяселлем і настолькі глыбока, нават трагічна сур'ёзнай».

Ішлі гады. Мянсяўся і мацнеў універсітэцкі калектыў, новая атрады камсамольцаў папаяўнялі армію студэнцтва. А гэта вельмі ганарова і да многага абавязвае — быць студэнтам Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта імя У. І. Леніна. **В. ПЛАТНІЦКІ.**

Напярэдадні знамянальнай гістарычнай падзеі — 60-годдзя Вялікага Кастрычніка нашаму Беларускаму ордэна Працоўнага Чырвонага Сцяга дзяржаўнаму ўніверсітэту імя У. І. Леніна споўнілася 56 год.

Аб тым, як народжаны Кастрычнікам ўніверсітэт з'явіўся практычным увасабленнем бессмяротных ленінскіх ідэй, расказае прафесар А. Я. Малышаў — прарэктар па вучэбнай рабоце.

— Андрэй Якаўлевіч, раскажыце, калі ласка, як стварэўся і развіўся першы ў Беларусі ўніверсітэт — флагман вышэйшай школы рэспублікі!

— У 1919 годзе Савет Народных Камісарыяў РСФСР па прапанове правадыра Кастрычніцкай рэвалюцыі, стваральніка і кіраўніка Камуністычнай партыі У. І. Леніна прыняў дэкрэт аб адкрыцці шасці новых ўніверсітэтаў у азнаменаванне Кастрычніцкай рэвалюцыі. Выконваючы ленінскія ўказанні, наша партыя і ўрад ва ўмовах разбурэння, блокады, інтэрвенцыі і голаду ўзялі курс на перабудову старых і стварэнне новых вышэйшых навучальных устаноў. Не прайшло нават двух месяцаў пасля абвешчання БССР, як ЦВК Беларусі прыняў дэкрэт аб адкрыцці ўніверсітэта ў Мінску і выдзеліў на яго першыя патрэбы адзін мільён рублёў. Выкананню гэтага рашэння перашкодзіла ча-

свая акупацыя Беларусі беларускімі паліцамі. Работы па стварэнню ўніверсітэта былі адноўлены толькі летам 1920 года пасля разгрому інтэрвентаў.

...Першага лістапада 1921 года ўпершыню пачаліся заняткі. У гэты дзень прыступку ўніверсітэта пераступіла 1390 студэнтаў рабочага факультэта, факультэта грамадскіх навук і медыцынскага. За 20 даваенных год ўніверсітэт падрыхтаваў 5240 высокакваліфікаваных спецыялістаў. Развіццё яго ішло хуткімі тэмпамі. Ужо ў 30-я гады на базе факультэтаў ўніверсітэта быў створан шэраг вышэйшых навучальных устаноў і навукова-даследчых інстытутаў.

Вераломнае напаўненне фашысцкай Германіі нанесла велізарныя страты Савецкай краіне. У першыя дні вайны акупанты разбурылі вучэбныя карпусы і інтэрнаты ўніверсітэта. Наша Камуністычная пар-

тыя і Савецкі ўрад выключылі клопат шым Беларускам ун У Кастрычні 1943 станцыі Сход, пад былі наладжаны з шасці факультэтах БД маліся 300 студэнтаў — **Якіх поспехаў універсітэт у паслявады!**

— Аднаўляючы гаспадарку, народ ца аднавіў і ўніверсітэцкую плягюдогі ст дам бурнага яго раз-

Сёння на асноўных тэтах навучаюцца ка сям студэнтаў. Для з ня вучэбнага працэ нання планаў навуко даванняў ва ўніверс рана выдатна ма база: лабараторыі, вылічальны цэнтр, заалагічны, геалагі гічны музеі, батанічэбна-даследная і геаграфічная станц нья Беразіна» біяста

Універсітэт перадсвяточны

Што, дзе, калі...

Вечар, прысвечаны 60-годдзю Вялікага Кастрычніка, адбыўся ў актавай зале ўніверсітэта. З дакладам выступіў дырэктар інстытута павышэння кваліфікацыі выкладчыкаў грамадскіх навук прафесар А. Д. Малочка. У святочным канцэртзе ўдзельнічалі вядучыя артысты дзяржаўнага акадэмічнага Вялікага тэатра оперы і балета БССР.

дошкі, прысвечанай памяці трынаццаці студэнтаў і выкладчыкаў Мінскага юрыдычнага інстытута, загінуўшых у гады Вялікай Айчыннай вайны.

Імёны студэнтаў чацвёртага курса Арона Давідавіча Азарнова, Лаўрэнція Ісаевіча Мітрафанова, выкладчыка Марыны Федасеўны Малаховіч і іншых герояў сталі вядомы ў выніку карпатлівай пошукавай працы групы «Доўг».

Памяць сваіх таварышаў, якія не прыйшлі ў аўдыторыі, у гэты дзень ушанавалі студэнты вогненнага гадоў, ветэраны вайны Герой Савецкага Саюза Марыя Барысаўна Осіпава і Пётр Вікенцьевіч Дудкоўскі.

Напярэдадні свята Кастрычніка ва ўніверсітэце адбылося ўрачыстае падпісанне Рапарта камсамольскай арганізацыі БДУ У. І. Леніна ЦК КПСС да 60-годдзя Вялікага Кастрычніка.

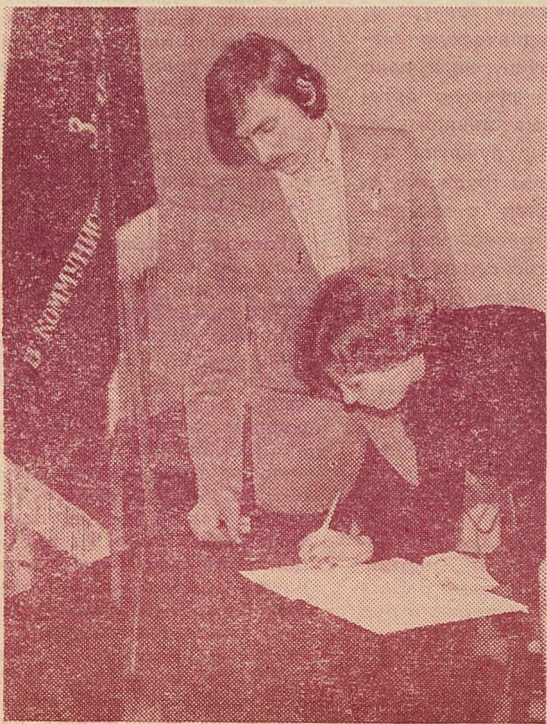
На здымку: у час падпісання Рапарта.

Фота А. Шарова.

Група выкладчыкаў-прапагандыстаў геаграфічнага факультэта ў гэтыя дні выязджала ў раёны Віцебскай вобласці чытаць лекцыі аб новай Канстытуцыі СССР, аб 60-годдзі Вялікага Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі.

Група прапагандыстаў ўніверсітэта працуе зараз і ў іншых абласцях рэспублікі.

На юрыдычным факультэце адбылося ўрачыстае адкрыццё мемарыяльнай

З ЮБІЛЕЕМ,

ВСТРЕЧАЯ СЛАВН

[Окончание. Начало на 1-й стр.]

Важно отметить, что эти результаты, достигнутые при постоянном повышении требовательности к студентам, являются итогом больших усилий кафедр по дальнейшему совершенствованию преподавания и улучшению научно-методической работы, более активного внедрения в учебный процесс современных технических средств, прогрессивных методов обучения, усиления внимания к организации самостоятельных занятий студентов и текущего контролю за ними. Приведу лишь несколько примеров. Только на общеуниверситетской научно-методической конференции на тему «XXV съезд КПСС и задачи повышения качества подготовки специалистов с университетским образованием» было заслушано свыше 280 научно-методических докладов. Вопросы совершенствования методики преподавания систематически обсуждаются на всех 104 кафедрах университета. Эту работу в общеуниверситетском масштабе координируют и обобщают научно-методический совет, его секции по важнейшим проблемам вузовской методики.

Как и предусматривалось сообразительными, факультеты завершили переход на новые учебные планы по всем формам обучения. Семь кафедр разработаны и доведены до каждого студента рабочие программы, что позволило четко планировать учебный процесс и усилить контроль за самостоятельной работой студентов. В соответствии с разрешением Минвуза СССР осуществлен набор студентов на первые курсы физического, химического, биологического и математического факультетов отдельно на педагогические и производственные потоки, разработаны и утверждены советами факультетов индивидуальные учебные планы для обоих потоков. Это позволяет нам с самого начала обучения в университете на этих факультетах обеспечить четкую профориентацию, а главное — улучшить подготовку кадров, педпрактику и педагогико-психологичес-

кий цикл для будущих учителей, производственной практики и прикладную подготовку будущих инженеров, технологов, работников производства. В соответствии с этим кафедры провели большую работу по улучшению специализации: разработано и усовершенствовано более 100 спецкурсов и свыше 50 лабораторных работ.

Факультеты и кафедры успешно решают вопросы широкого использования новых прогрессивных средств обучения на основе научной организации учебного процесса. Большая работа проведена по комплексному использованию технических средств обучения (ТСО): кинофикации учебного процесса, внедрению средств видеозаписи и телевидения, диапроекторных средств, вычислительной техники, разработке дидактических материалов, созданию учебных наглядных пособий. В 1977 году дополнительно оборудовано полным комплексом ТСО 10 аудиторий и классов, в настоящее время в университете имеется 28 автоматизированных аудиторий, классов и кабинетов, 14 лингафонных кабинетов с пропускной способностью свыше 1.000 человек в учебный день, 4 лаборатории малых электронно-вычислительных машин, классы контролируемых машин, замкнутая телевизионная система. С начала 1976 года успешно проходит опытная эксплуатация созданного нашими учеными класса электронно-вычислительной обучающей системы (ЭВОС—БГУ) на базе ЭВМ «Минск-32». Этот класс, один из первых в стране, получил высокую оценку Минвуза СССР. ЭВОС позволяет использовать современные ЭВМ в обучении как важнейшее средство повышения эффективности учебы. Она ближе всех адаптируется к индивидуальным способностям и помогает преподавателю обучать каждого студента с учетом его подготовленности. В настоящее

время оборудуются еще два таких класса.

Успешно выполняются в университете социалистические обязательства юбилейного года по дальнейшему развитию и повышению эффективности научных исследований. Ведь хорошо известно, что подготовка высококвалифицированных специалистов, отвечающих требованиям научно-технической революции, немыслима без постоянного творческого поиска преподавателей, без активного вовлечения в научно-исследовательскую работу (НИР) студентов. Поэтому вопросы дальнейшего развития НИР находятся под постоянным контролем ректората, парткома, деканатов, факультетских парторганizations.

В соответствии с решениями XXV съезда КПСС при составлении планов НИР на 1977 год были внесены существенные изменения и дополнения. В итоге значительно уменьшилось число тем так называемой кафедральной тематики и почти в 2 раза увеличилось число тем по важнейшей тематике, координируемой Государственным комитетом Совета Министров СССР по науке и технике, академиями наук СССР и БССР, Госпланом республики, другими научными учреждениями. Это позволило сосредоточить силы ученых БГУ на решении крупных научных проблем. Объем выполненных хоздоговорных и госбюджетных работ за девять месяцев 1977 года составил 102 процента. Университетом представлено в Комитет по открытиям и изобретениям свыше 130 заявок; уже получено 50 положительных решений на изобретения. Нашими учеными за эти девять месяцев опубликовано 22 монографии, около 150 учебников и учебно-методических пособий, большое количество научных статей.

В 1977 году полностью упорядочена система научных учреждений БГУ. К празднику университет получил хороший

подарок: Госкомитетом Министров СССР по технике принято решение о создании на базе двух исследовательских фирм химического факультета нового Научно-исследовательского института, при физико-химических факультетах БГУ уже несколько лет работает НИИ прикладных проблем, который в крупное новое учреждение, имеющее значительные успехи и в области исследований и в подготовке высококвалифицированных специалистов.

С целью укрепления научных и деловых контактов университета с промышленными предприятиями и учреждениями науки заключены срочные договоры о сотрудничестве, направленные на повышение качества подготовки специалистов, успешное выполнение заданий дирекции, с отделением ко-математических, технических наук Академии наук БССР и другими учреждениями. Создано научно-производственное объединение «БГУ В. И. Ленина — промышленно-техническое объединение «Интеграл». По заключенным договорам университет ставит целевую группу специалистов, ведет научные исследования. Среди наиболее важных работ, выполняемых БГУ для хозяйства республики, можно назвать разработку сальни мини-ЭВМ «Интеграл», исследование химической модификации санового корда для изготовления нового технического процесса получения волокон для текстильного ПТО «Химволокно». Среди исследований социологического факультета, направленных на выявление социальных условий повышения эффективности производства, и других. Дальнейшее разви-

Андрэй Рыгоравіч Мядзведзеў

(да 80-годдзя з дня нараджэння).

8 лістапада 1977 г. спаўняецца 80 год з дня нараджэння члена-карэспандэнта АН БССР, лаўрэата Дзяржаўнай прэміі БССР і прэміі імя акадэміка В. Р. Вільямса, загадчыка кафедры глебазнаўства і геалогіі геаграфічнага факультэта, доктара сельскагаспадарчых навук прафесара Андрэя Рыгоравіча Мядзведзева.

А. Р. Мядзведзеў нарадзіўся ў в. Сачылаў Старадубскай воласці Чарнігаўскай губерні ў сям'і селяніна. Атрымаў Старадубскай ніжэйшай сельскагаспадарчай школы і вучоба ў ёй вызначылі далейшы жыццёвы і творчы шлях Андрэя Рыгоравіча ў галіне сельскагаспадарчай навуцы. У 1915 годзе ён пра-

цягвае адукацыю ў Горацкім сярэднім зямельна-агранамічным вучылішчы; з 1919 па 1925 г. Андрэй Рыгоравіч — студэнт агранамічнага факультэта Гора-Горацкага сельскагаспадарчага інстытута (цяпер Беларускае сельскагаспадарчая акадэмія). Сваю працоўную дзейнасць Андрэй Рыгоравіч пачаў яшчэ ў студэнцкія гады. Ён прайшоў шлях ад радавога тэхнічнага работніка да загадчыка кафедры глебазнаўства Беларускае сельскагаспадарчай акадэміі (1931—1941).

З 1942 па 1945 г. А. Р. Мядзведзеў даручаюць правядзенне вопытных работ на Троіцкім полі Чалябінскай воласці па вывучэнню агра-тэхнікі атрымання высокіх ураджаў гароднінных культур і люцэрны. У 1945 г. А. Р. Мядзведзеў вяртаецца ў Беларускае сельскагаспадарчую акадэмію, загадвае кафедрай глебазнаўства, выбіраецца дэканам факультэта агранаміі і глебазнаўства (1944—1956), працягвае кіраваць глебавымі даследаваннямі ва ўсходняй частцы Беларусі; з 1958 па 1961 г. А. Р. Мядзведзеў — намеснік дырэктара па навуковай рабоце Інстытута глебазнаўства АСГН БССР.

У 1946 г. за сукупнасць работ у галіне глебазнаўства А. Р. Мядзведзеў была прысвоена вучоная ступень кандыдата сельскагаспадарчых навук. Абарона доктарскай дысертацыі адбылася ў 1951 годзе па тэме «Характарыстыка глебавага покрыва Беларускае ССР у сельскагаспадарчых мэтах». У Белдзяржуніверсітэце імя У. І. Леніна працуе з 1959 г.,

з 1967 г. А. Р. Мядзведзеў — загадчык кафедры глебазнаўства і геалогіі геаграфічнага факультэта.

Пад кіраўніцтвам А. Р. Мядзведзева і пры асабістым яго ўдзеце праводзіліся як рэкагнасцёрвачныя, так і дэталёвыя буйнамаштабныя абследаванні глебаў калгасаў і саўгасаў рэспублікі. Па матэрыялах абследавання ім было складзена 740 глебавых буйнамаштабных карт і напісана 170 аграглебавых нарысаў. А. Р. Мядзведзеў былі закладзены тэарэтычныя і практычныя асновы развіцця ў Беларусі геаграфіі і картаграфіі глебаў. Праведзена вялікая работа па глебава-геаграфічнаму раённа-районнаму тэрыторыі рэспублікі і ўпершыню складзена карта глебава-аграхімічнага раённа-районнага БССР.

А. Р. Мядзведзеў — актыўны прапагандыст навуковых ведаў сярод насельніцтва рэспублікі, член рэдкалегій навуковых часопісаў «Вестник БГУ имени В. И. Ленина» і «Известия АН БССР». Ім апублікавана каля 130 работ, з іх 4 манаграфіі. За цыкл работ па глебавых даследаваннях і сааўтарства ў манаграфіі «Глебы Беларускае ССР» А. Р. Мядзведзеў прысуджана званне лаўрэата Дзяржаўнай прэміі БССР 1976 г. Усе свае веды і вопыт ён перадае студэнцкай моладзі.

За сваю доўгую педагогічную і навукова-даследчую дзейнасць А. Р. Мядзведзеў падрыхтаваў вялікі атрад высокакваліфікаваных спецыялістаў, у тым ліку 15 кандыдатаў навук.

Калектыў выкладчыкаў, супрацоўнікаў і студэнтаў геаграфічнага факультэта ўсяго ўніверсітэта сардэчна віншуе Андрэя Рыгоравіча Мядзведзева з юбілеем і жадае доўгіх год творчага і шчаслівага жыцця.

Н. ЧАРТКО.

Празвінеў званок. Заняткі ва ўніверсітэце скончыліся. І праз некалькі хвілін зала, дзе арганізавана выстаўка «Універсітэцкая навука — 60-годдзе Вялікага Кастрычніка», страціла сваю першанаачатковую цішыню. Сюды прыйшлі студэнты, выкладчыкі, арганізатары выстаўкі і аўтары прадстаўленых экспанатаў.

Наведвальнікі ўступаюць у свет творчасці, у свет навукі, знаёмяцца тут з дасягненнямі вучоных, навукова-даследчай работай студэнтаў за апошнія гады.

Такая выстаўка, арганізавана навуковым таварыствам БДУ ўпершыню. Яна наглядна падводзіць вынік навуковай дзейнасці факультэтаў.

Стаяць у зале мудрагелістыя па канструкцыі, складання электронныя апараты і фотапрылады. Сярод іх паліграф

СВЯТОЧНАЯ ВЫСТАЎКА

«Паток», прылада для аўтаматычнага вызначэння тэмпературы ўспышкі нафтапрадуктаў «Успышка» і іншыя.

Увага наведвальнікаў прыцягнута да цікавага апарата.

— Гэта ўнікальная міні-ЭВМ. Яна сканструявана вучонымі ўніверсітэта і можа практычна вырашаць любую праграмаваную задачу, — растлумачвае загадчык сектара навукова-тэхнічнай інфармацыі С. Павалюк.

Недалёка ад сталаў з тэхнічнымі навінкамі — ўсемагчымая навуковая і вучэбная літаратура. Яна выпушчана выдавецтвам БДУ імя У. І. Леніна.

Вось што сказаў аб выстаўцы прафесар інстытута ядзерных даследаванняў АН УССР І. Д. Каназніка:

— Выдатна, што тут сканцэнтравана і літаратура і фотадакументацыя, і арыгінальныя апараты. Тут прадстаўлены навуковыя матэрыялы ўсіх факультэтаў, таму любы наведвальнік зможа за дзве гадзіны азнаёміцца з багатай інфармацыяй.

На мой погляд, ёсць у зале выдатныя электронныя прылады, зробленыя студэнтамі і на многа перавышаючыя па якасці заводскія прылады. Безумоўна, такая выстаўка заслугоўвае высокай адзнакі.

На адкрыцці выстаўкі прысутнічалі намеснік міністра вышэйшай і сярэдняй спецыяльнай адукацыі БССР І. І. Леановіч, другі сакратар Маскоўскага райкома партыі П. Р. Нікіценка. Выстаўку наведваў намеснік Старшні Савета Міністраў БССР І. М. Глазкоў і Д. А. Данілаў, міністр мясцовай прамысловасці БССР Л. В. Русакоў.

В. ЕРМАКОВ.

У рабоце над нумарам прынялі ўдзел студэнты 2-й групы ІІ курса факультэта журналістыкі на чале з адказным Мікалаем Курганскім.

Рэдактар А. А. ДЗЕРАШ.

Які ты быў, студэнт 30-х?

На пытанні нашага карэспандэнта адказвае член-карэспандэнт АН БССР, доктар хімічных навук, прафесар, загадчык кафедры аналітычнай хіміі хімічнага факультэта БДУ імя У. І. Леніна Рыгор Лазаравіч СТАРОБІНЕЦ:

— Рыгор Лазаравіч, што дапамагло Вам знайсці сваё прызвание?

— Сур'ёзна я зацікавіўся хіміяй у Барысаўскім педагогічным тэхнікуме, які скончыў у 1929 годзе. Наш выкладчык чытаў яе так цікава і захапляюча, што не «захварэць» гэтай навукай было, мне здаецца, немагчыма. Пасля трох гадоў настаўніцтва мая мара здзейснілася — я паступіў на хімічны факультэт Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта. І ніколі не шкадаваў аб выбары сваёй прафесіі.

— Якая, на ваш погляд, была галоўная рыса студэнта 30-х гадоў?

— Цесная сувязь з жыццём усяго народа, пачуццё асабістай прыналежнасці да ўсіх падзей у краіне.

Вялікае месца ў нашым жыцці займала грамадская работа: студэнты кіравалі гурткамі па ліквідацыі непісьменнасці, чыталі лекцыі рабочым фабрык і заводаў, ездзілі з прапагандысцкімі выступленнямі па вёсках. Усе гэтыя справы рабіліся з малядым запалам, натхненнем, энтузіязмам.

— Рыгор Лазаравіч, што яшчэ б Вы маглі адзначыць?

— Нас, студэнтаў 30-х гадоў, яднала не толькі тое, што ўсе мы паступілі ва ўніверсітэт з пэўным працоўным стажа. Адзіным было жаданне — вучыцца. Каб потым аддаць Радзіме свае веды.

Цяга да літаратуры, мастацтва была велізарная. Я, як і іншыя, памятаю цудоўныя, незабыўныя сустрэчы Я. Купалы, Я. Коласа, К. Чорнага і іншых нашых пісьменнікаў са студэнтамі. Вельмі папулярнымі сярод нас былі сустрэчы з артыстамі.

— Што б Вы пажадалі сённяшнім студэнтам?

— Юначыя запалу, энтузіязму ва ўсіх справах. Імкнення да вялікага ў жыцці.

Гутарку правяла
Т. ПАРАХНЕВІЧ.

Там, дзе пачынаецца Бацькаўшчына

...Ласток. На берэзе сінявокага Нёмана, які задумліва коціць свае воды ўдалачыню, у маляўнічым, вабячым вока сваёй прыгажосцю месцы, непаўторна ўпісаўся ў пейзаж двухпавярховы будынак філіяла-музея Якуба Коласа. Недалёка прытулілася да магутных дрэў сялянская хата — родны дом сям'і Міцкевічаў. Побач узнімаюцца высокія разложыстыя ліпы, пасаджаныя рукамі паста. Асабліваю прыгажосць і прывабнасць ім надае своеасаблівае адзенне восені. Залатам пераліваюцца ў промнях сонца жоўтыя лісты, у іх гучным шапаценні пад подыхам ветру, здаецца, чуваць голас самога песняра: «Прывет вам, племя маладоё!»

Хочацца правесці рукою па цёплай, шурпатай кары дрэў. Як сімвал таго, што імя Якуба Коласа жыве ў сэрцы народа, яны ўзнімаюцца над наваколлем. Увесь выгляд дрэў гаворыць, што яны яшчэ моцныя і не адно пакаленне людзей, прыходзячы сюды, у задуменні будзе спыняцца перад іх веліччу.

...Але вось мы ў філіяла-музеі. Іосіф Міхайлавіч неяк непрыкметна звязвае свой расказ з паэмай «Новая зямля», у якой адлюстраваны быт і жыццё не толькі адной сям'і, але і ўсяго сялянства... Так проста, шчыра, даступна кожнаму гучаць радкі:

«Мой родны кут, як ты мне мілы,
Забыць цябе не маю сілы!»
І на самай справе. Хіба можна хоць на імгненне забыць зачароўваючы краявід азёраў гэтай зямлі. Здаецца, такіх кветак, такіх дрэў, такога неба няма больш нідзе.

Фатаграфіі рукапісаў вершаў Якуба Коласа, кнігі, карціны, стэнды гораць аб яго энергічным, складаным, прыгожым і непаўторным жыцці. Бясцэнныя скарбы беларускага народа сталі паэмы «Рыбакова

хата», «Новая зямля», «Сымон-музыка», трылогія «На ростанях». Паэзія Якуба Коласа цесна звязана з жыццём, праста і шчыра, як песня, яна хутка знайшла дарогу да сэрца чытача. А хіба можна не захапляцца яго творамі нам, землякам, калі дзеючымі асобамі ў іх з'яўляюцца людзі гэтай мясцовасці, нашы дзяды і бабулі, нашы бацькі.

Здзіўляе ўважлівасць Якуба Коласа да наваколля, умёна самым звычайным і надзённым зацікавіць чытача.

«Чуецца гоман мне спелае нівы,
Ціхая жалёба пад'ёу,
Леса высокага шум, гул шчаслівы,
Песня магутных дубоў».

Простымі і натхнёнымі словамі Якуб Колас перадаў чалавечыя пачуцці.

«Вось, як цяпер, перада мною
Устае куточак той прыгожы,
Крынічка вузенькае ложка,
Дзе елі ў пары з хваіною,
Абняўшысь цесна над вадою,
Як малады ў час кахання,
У апошні вечар расставання».

Добра, што на свеце ёсць людзі, якія могуць не толькі бачыць прыгажосць роднага краю, але пры дапамозе слова выклікаюць у чалавека самыя прыгожыя пачуцці.

...Якуб Колас. На гэтай зямлі ўсё цесна звязана з ім. Уздычныя землякі назвалі імям песняра калгас, школу, вуліцу, стварылі музей, паставілі помнік. «Шчасце для чалавека, калі яго імя стане нязгаснай зоркай у памяці народнай», — выказала свае пачуцці Лена

Кукалевіч, вучанца Мікалаеўшчынскай сярэдняй школы імя Якуба Коласа.

...Апошні пакой філіяла-музея. Ён апавядае пра агонію гады жыцця пісьменніка. Хочацца крыкнуць голасам сэрца: «Азірніцеся навокал і вы ўбачыце сонца, дрэвы, кветкі, мора кветак. Як сведкі неўміручасці жыцця, яны ўзнімаюцца на нашай зямлі. Глыбока ў сэрца народа запала творчасць Коласа. Побач з намі жывуць героі яго твораў, здаецца, і сам ён знаходзіцца сярод нас, вось-вось запытае, як мы жывем, пачытае свой новы верш. Паўітаем жа яго: «Дзень добры, Колас!»

...Колас жывы, бо жыве ў сэрцы народа яго творчасць. Яму цяпер 95. Дзевяноста пяць старонак, запоўненых цікавым зместам гісторыі. Здаецца, ён толькі на імгненне прысеў, задумаўся над новым творам. Ды так і застаўся сядзець навечна ў граніце, тут, на плошчы, якая носіць яго імя.

«Высокі бераг, кут мой мілы!
Люблю я жоўце тваіх пясноў,
Разложных хвоек гурт пахілы
І ціхі гоман лазнякоў».

Я адчула, што моцна люблю гэтую зямлю, і ўсё наваколле стала часцінкай маёй душы. Раптам моцна захацелася нарэзаць букет кветак і палажыць іх ля падножжа бюста тут, у Мікалаеўшчыне, бо адгэтуль пачынаецца Бацькаўшчына, бо Колас дапамог знайсці мне сваё месца ў жыцці.

Л. АТРУШКЕВІЧ,
студэнтка I курса журфака
(вясэрняе аддзяленне).

НАШ АДРАС

Мінск, універсітэцкі гарадок, геаграфічны корпус, п. 14. Тэлефон 22-07-19.